

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

HD ska pröva sömninvändning i rattfyllerimål

Publicerad

19 APR 2023

Befann sig läkaren i ett somnambult tillstånd när han krockade i cirkulationsplatsen efter att ha druckit alkohol och tagit sömntabletter? Tingsrätten kunde inte utesluta det, men fällde med hänvisning till självförvållat rus. Enligt hovrätten var dock invändningen om körning i sömnen obefogad. Frågan ska nu avgöras i HD, enligt ett nytt prövningstillstånd.

Det var en natt i augusti 2018 som polis kom till en trafikolycksplats i Österåkers kommun, där en bilist kört rakt igenom en cirkulationsplats. Bilisten, en idag 69-årig läkare, visade sig ha en alkoholkoncentration i blodet på 1,43 promille och uppgav själv att han intagit det narkotiska preparatet zolpidem. 69-åringen åtalades därför i Attunda tingsrätt för grovt rattfylleri.

Under huvudförhandlingen i tingsrätten gav läkaren sin egen syn på vad som hänt. Tidigare den aktuella dagen hade läkaren, som är specialist på depressiva sjukdomar, tvingats göra en suicidbedömning och besluta om psykiatrisk tvångsvård - något som varit mycket påfrestande. Efter att ha kommit hem på kvällen runt 18-tiden hade han druckit vin från en box och gått och lagt sig runt 22.00. Före sänggåendet hade han dock tagit 20 milligram zolpidem, som han skrivit ut till sig själv på grund av sömnproblem. 20 milligram är dubbelt så mycket som den maximala dagsdosen enligt FASS, men som läkare är man inte bunden av detta i sin förskrivning, menade mannen.

Mannen hade ett minne från "ett ofullständigt kort uppvaknande" tidigare under natten, där han upplevde att dagens patient ringde honom och bad honom komma - men därefter hade han somnat om. Mannen saknade helt minnesbilder från körningen och hade bara korta, fragmentariskt och osammanhängande minnen från olycksplatsen, som enligt honom själv snarare än minnen borde betraktas som "upplevelser". 69-åringen hade inga minnesbilder av att interagerat med polis eller ambulanspersonal på platsen, men däremot fragmentariska minnen eller upplevelser från polisstationen.

Enligt mannen måste han ha hamnat i ett så kallad somnambult tillstånd på grund av intaget av det

narkotiska preparatet. Han hade vid tillfället dragits med sömnsvårigheter sedan ungefär två år tillbaka och tre till fyra år tidigare gått i sömnen vid ett tillfälle. Zolpidem ökar risken för sömngångarbeteende - och särskilt när det kombineras med stress och/eller alkohol, betonade mannen. Att körningen skett i sömnen vann enligt mannen också stöd av omständigheterna, där han burit samma kläder som han gått och lagt sig i och lämnat hemmet utan mobil, klocka, id-handling eller pengar. Mannen förklarade samtidigt att han aldrig i vaket tillstånd skulle ha kört rakt in i en rondell utan att bromsa eller försöka manövrera bort från den.

Det vittne som varit först på olycksplatsen beskrev det som att 69-åringen inledningsvis bara suttit i bilen och stirrat rakt fram, som om han vore desorienterad. Han hade dock så småningom klivit ut och gått runt och inspekterat bilen. På fråga om han inte ville sätta sig ned hade mannen dock inte svarat utan han hade i stället satt sig i bilen igen och försökt starta den.

En polisman som pratat med 69-åringen i ambulansen något senare hade i stället fått ett "lugnt och sansat intryck" av honom. Mannen skulle ha sagt att han druckit två glas bourbon under kvällen, kört cirka 140 kilometer i timmen strax innan han smällde in i rondellen och att varit på väg för att ta farväl av en närstående som han tidigare på kvällen fått veta låg för döden.

Enligt tingsrätten talade vittnesmålen för att mannen var vaken när han interagerade med vittnena. I samtalet med polismannen hade mannen lämnat "detaljrika och sammanhängande uppgifter" som inte legat i linje med invändningen om bristande uppsåt - och han heller inte uppfattats som sovande. Inget av vittnena hade dock kunnat uttala sig om mannens vakenhetsgrad under själva färden och slutsatsen blev därför att det inte var möjligt att genom utredningen utesluta att mannen sovit under bilfärden.

Mannen hade dock med över 30 års erfarenhet på området varit väl medveten om att kombinationen av zolpidem och det mängd alkohol som det uppenbarligen handlat om varit ytterst olämplig. Han hade också varit införstådd med eventuella biverkningar - och därför med riskerna med sitt agerande. Mannen fick därför anses ha agerat under självförvållat rus och skulle därför hållas straffrättsligt ansvarig på samma sätt som om han agerat med uppsåt. 69-åringen dömdes därför för grovt rattfylleri till en månads fängelse.

Ordföranden var skiljaktig avseende motiveringen och ville döma för uppsåtligt brott, eftersom sömninvändningen med hänsyn till omständigheterna framstod som obefogad. En skiljaktig nämndeman ville samtidigt fria - eftersom hon ansåg att det inte kunde uteslutas att mannen kört i sömnen.

Mannen överklagade men Svea hovrätt fastställde tingsrättens dom utan några ändringar. I praktiken anslöt man sig till ordförandens skiljaktiga mening och bedömde alltså att invändningen om att mannen kört bil i sömnen var obefogad. En nämndeman var dock skiljaktig och ville fastställa den fällande domen på samma skäl som tingsrättens majoritet, det vill säga med hänvisning till självförvållat rus.

Mannen överklagade på nytt och får nu prövningstillstånd i Högsta domstolen, som nu ska ta ställning till invändningen om att körningen skett i ett somnambult tillstånd.

Isak Bellman

Rättsområden: [Trafikbrott](#), [Narkotikabrott](#), [Åklagare](#), [Polis](#), [Hälso- och sjukvårdsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter